

WIGO

DECANUS PHYUHTWANGENSIS MONASTERII

WIGONIS EPISTOLÆ.

(Pez, cod. diplom. p. 110.)

I.

AD ADELHAIDEM IMPERATRICEM.

Se suumque gregem obnixius commenaat.

Dominae præcelsæ regum regnorumque altrici nobilissimæ, A. Augustæ, semper invictissimæ, fratres Phyuhtwangensis Ecclesiæ servitio noviter congregati, titulum summæ salutationis in Christo Salvatore.

Cum omnes fidelium congregationes vestræ pietatis memoriæ non ignoramus jugiter esse præsentis, humile nomen Ecclesiæ magni Dei Salvatoris vos etiam nosse cupientes, nostrumque monachile propositum in eodem loco nuperrime degere incipientium, vobis æquum duximus intimandum, ut umbra dominationis vestræ deinceps protecti, tumultus sæcularium impulsioneum sufferre valeamus securi.

Ecclesiam igitur credimus nimium fore beatam, si ejus matrem nostro tempore habere meremur tam benignam, felices esse arbitantes monachorum plebes sub tali defensatrice monomachia studio deservientes, cujus solum ingenium tanta est sapientia auctum, ut sibi totum subjugaret imperium. Hujus magnæ spei securitate animati pro diuturnitate seu stabilimine vestri regni diu noctuque non cessamus Deo supplicare. Beatis insuper spiritibus Imperatorum nostrorum amœnitatem cœlestis Elisii jugi precamine a Christo deprecimus concedi. Val.

II.

AD THEODORICUM EREMITAM IN SYLVA OR.

Scribit quantis negotiis et curis obrutus sit in provisione monasterii sui, ac fratrem Adalgozum sibi in adiutorem deposcit.

T. Eremiticæ conversationis cultori studiosissimo, W. monasterii Domini Salvatoris provisor indignus, colore deterso simulationis, devotæ subjectionem obeditionis.

Habitudines cunctorum negotiorum nobis undique laboriose adlabentium, vestræ Paternitatis commiserationem celare nequimus, quia solamen consuetæ compatiëntiæ petentibus, ut speramus, nullo modo subtrahetis. Fratres monasterii nostri nuperrime visitavimus, fratrem Helpericum adiutorem inde concessum reduximus, cui rei concessionem nobis

PATROL. CXXXVII.

A cum recusanti, penes abbatem nostrum querimoniam feceramus omnium illarum rerum, quas experientiam laborum vestrorum optime nosse non ignoramus.

Multimodarum gravitudinem, jugiter onerose incumbentium, nullius fratris solatio habemus elevamentum, cum alius invaletudine, alius diverso præoccupatus ministerio, ut vel ad spatium parvi temporis solo laboranti concedatur respirandum. Omnes claves monasterii tinnienti cingulo undique appensis ipse porto. Insuper sollicitudini regularis ordinis cautissime debeo providere, nunc curam penoris gerere, nunc cocis præesse, interdum refectionis [f. refectionarium], semper omnibus domesticis interius commorantibus, et exterius hospitibus supervenientibus cunctis serviturus.

Fratrem Adalgozum nuperrime monasterio, patre viduato, restitutum petimus vestra licentia nobis concedi adiutorio. Et quia in omnibus devoti parvulus, quibus de illo vestra præcepta suscepimus, nec aliquid invitum facere coegimus, communis petitio fratrum nostrorum precatur, ut præcepto vobis debitæ obedientiæ sibi concedatur, ordinandus in officium monasteriale, non quasi eliminatus custodia vestra, cum nullus nostrum se subtrahat jussa vestro: sed quia oportet, si audent dicere, ut bonum rependatis charitativæ vicissitudinis. Fratrem Engilpertum petimus ut scriptis vestris sæpius commonefaciatis de bonis ad meliora. Valet.

III.

AD DIETRICUM.

Ut ad se librum canonum mittat, usui sibi futurum in causa cujusdam clerici, a laicis pessime habiti.

Domno DIETRICO Wigo confrater in Deo summo salutem.

Sicut per pastoris neglectum sæpe veniunt detrimenta ovium: ita de hebetudine nostræ improvinciæ (ita cod.) nostrorum vicinorum servuli congregati quemdam clericum nostrum membratim detrixi- runt. Et ecce subsequuntur variæ conflictationes multorum. Has ad nullandas, et canonica ratione destruendas, si ullus liber penes vos factorum habetur, nobis rogamus præstari, et per præsentem nuntium transmitti. Bene valeatis.

IV.

AD LIUTOLDUM EPISCOPUM AUGUSTANUM:

Rogat ut rebus in suo monasterio afflictissimis opem ferat.

L. Pallio summi sacerdotii coelitus indusiato, W. congregandi gregaminis incermis opilio, gaudium supernæ felicitatis in Christo.

Cursum effectuosæ legationis ad monasterium nostrum fore prosperatum, summo Deo primum hymnizamus, qui directaneo gressu, vialique ductamine semper dirigit secum cordis conamine versantes. Fraternæ autem deductionis augmentum merito vestræ pietatis ascribimus, quia pelliferam nostra inscientia minime edoctum, et tepentia schedulæ verba, vivida aucta facecitate viæ direxistis. Illam incommoditatem importune sustinemus, cum Dei B ministerio Ecclesiæ congregamur, quod conglobatarum avium garritus cantando superare nequimus, quod undique pennigero volatu invehuntur patulis fenestris, et quando nivoso prosternimur pavimento ex omni parte nive afflati, cœnosi volutamur. Sed tamen communiter degentes hæc opportune toleraremus, si Dominicum altare a ninguine defendere possemus. Accensæ candelæ flamine ventorum turbatæ, multum lacrymantes exstinguuntur. Ad clausuram fenestrarum, si aliquos lineos tribuitis pannos, potestis facile istam querimoniam sarcire. Quantumlibet chalybis ferramenta sarcienda, quæ nobis sunt necessaria, flexo petimus collo, nostro jubeatis transmitti Vulcano.

V.

AD GOZPERTUM ABBATEM TEGERNSEENSEM:

Exponit ei difficultatem, novi Monasterii sui constructione causatam, rogatque ut Weicherum solatii, Sigihardum studiorum gratia ad se mittat.

Abbati G. monastica firmitudine priscorum vice Sanctorum patrissanti, Wigo cum fraterculo, secum in ministerium deputato, quidquid tenelli maturo parenti.

Novæ plantationis germina brumali tempore vos velle propagare, mirandum nova conscriptione, curâ nivosa hyems non viridescere in fruges, sed magis soleat in lapides rigescere albicantes. Tamen ornatui Salomoniacæ domus nimium habiles si volumus jacere similis structuræ profunditates, gloriosum Salomonem omnis copia Davidicæ præparationis non tantum sublevabat, quantum nostri cordis domicilium lætificat decora ædificatio, quæ non lapidosa materia, et quandoque casura, verum cultu mansuri fundamentis vestræ celsitudinis juvamine nostro Pontifici est stabilienda. Gaudeamus nos directos norma Dominicæ ordinationis, qua duodenos discipulos misit ad prædicandos populos; et illorum ministerii opus non posse imitari dolemus; cum illi tricies et sexies in binarium divisi, si non sanctitate, vel ut ita poetizemus, effectum sibi injunctæ præceptionis numerositate supplere potuissent. Nullos adjutores nobiscum habemus præter duos grandævos silicernos, quos omnimodis nihil alludit operis. Cœlicolæ

A tantum arident eôs, volentes eo se quotidie apud superos deificare [ita cod. f. deificare]. Quocirca petimus de vestræ paternitatis clementia nos adjuvari solatio fratris nostri Weicheri, ut radix alienjus boni fructus profluxione majoris irrigationis possit augeri in loco nobis commisso, quatenus cumulus supernæ mercedis a Domino Salvatore remetiatur vobis. Sigihardum fratrem nostrum, quem tempore viridescens anni dirigere decrevistis causa discendi, si vult, et si dignamini, nunc etiam mitti precamur. Valete.

VI.

AD LIUTOLDUM EPISCOPUM AUGUSTANUM.

Ut eos fratres, quos monasterii sui commodo a Gozperio abbate Tegerns. impetravit, benigne accipiat, et ad se rebus necessariis provisos mittat.

Præsuli L. cura pastoralis custodellæ ovium Christi provida cautela invigilanti, W. cum adello Dei Salvatoris indigno tirunculo, supernæ salvationis jure precamen in Christo.

Auctoritate sanctitatis vestræ, summe pastor, lepide persuasi, solidaricæque conversationis nostræ singularitate compulsi solidissimum littus stagninarum impulsionum, anchoramque verissimæ spei per nuntium adnavimus, tutissimos videlicet sinus abbatis nostri, quo fluctuationes fraterna raritate nobis illisas, aliquo consolatorio stabilimine sedare pia augmentatione fratrum dignetur. Quos si prædestinationis Dei via direxerit ad Augustam civitatem, adjunctione sociorum itineris, fulcimine equorum, equorumque aurigis sublevatos precamur humane suscipi jubeatis, susceptos nobis mittere dignamini.

Vuillihardus clericus a vobis regressus venit ad nos quinta feria ante Theophaniam, qui intimavit, quod admiramini, quod neque per nuntium, aut per epistolam innotuimus, quid faceremus, qualiterve possemus. Valetudo sanctitatis vestræ tantum queat in Domino! circa nos ob gratiam vestri omnia bene aguntur. Ut de omni incertitudine conversationis nostræ certificemus, omnia ordinatim innotamus scripta. Sexta feria, quæ proxima dies erat post natale infantium, direximus epistolam per nuntium, ut oculis vestris perspecta, si essetis in Augusta, impressione sigilli vestri bullaretur. Hoc autem exemplar epistolæ.

VII.

EPISTOLÆ PRÆDICTÆ EXEMPLUM.

Commendat Wigo duos juvenes monachos F. scholastico Augustano, sibi que Prisciani majoris copiam fieri rogat.

Apostolicis agminibus ordine hereditario cœlico nutu connumerato F. supernæ sponsionis perdignos judicantium gradus.

Institutione vitæ Benedictinæ nutriti, monomachicæ cogimur obeditioni mente subesse, præcepta majorum celeri pedum suspensione perfecti in omni præcipimur esse. G. (Gozpertus ab. Tegerns.) summæ perfectionis amator, Monachorum fidelium

missimus pastor, quemdam fratrem vivida juventute florentem commisit mihi ad docendum, alicujus rivuli guttulam me sperans sapida mente degustasse. Omnium namque doctorum fama se testatur comperisse, maxime abundare civitatem vestre sedis cunctarum liberalium artium docibilitate. Cujus spei securitate roboratus, vestraque fultus suasibili petitione etiam alium sua sponte admiserat fratrem. In quibus suæ nequaquam possumus implere voluntatis jussionem, nisi vestre habeamus consolationis fulcimen. Majorem librum Prisciani petimus nobis, ut jubeatis aliquantulum temporis præstari, quo vel duos libellos legendos, sicut jussi sumus, facultatem habeamus, ne inobediencie culpam incidamus, si injuncta quasi despicientes omittamus; aut ne inexhaustæ abundantie bibliothecæ Ecclesiæ vestre culpam inopiæ præsumptuose videamur irrogare, si cuiquam externorum pro tali necessitate inepte genu flectere compellimur. Valete.

VIII.

COMMUNI SUORUM NOMINE AD HEINRICUM BOIARIÆ DUCEM.

Pisces sibi pro celebrando festivo Paschate mitti rogat.

H. Christianæ gentis ductori præcellentissimo, fratres Phyhtwangensi congregati monasterio, devotissima munia precum in Christo.

Monachi solius nominis adjectione vocitati, servi egregii potentatus vestri, et fraterculi monasterii sancti Quirini præcepto patris nostri Gozperti, cæteris commanentibus commoramur in cœnobio Phyhtwangensi, consuetudini monachicæ constitutionis, prout possumus, deservientes. Felix Ecclesia, quæ per digne gratulatur tali principe fulta! Celebre nomen vestrum, quod jugiter amorifero corde hinc inde sermocinando volitans, ubique summo rumore diffunditur, vilitati nostræ denuntiavit præsentiam vestri fore in vicinitate nobis admodum opportuna. Ideirco quasi de asperitate eremitali, ubi tellus nescit stagnorum gignere sinus; et ut ita dicatur, quid sit piscis, penitus ignoretur, mittimus ad nobilem celsitudinem vestram, si debita copia vivaria lata, et sæpius merito a Deo dilatanda scaturiant abundanti et consuetudinaria piscium fetura, nostrum Pascha piscigena largitione jubeatis jucundari, solitam impertiendo misericordiam, quam vobis fecistis apud Deum piam patronam, semper commiserans indigentibus. Valete.

IX.

AD G. ARCHIPRESBYTERUM.

Ut infligendam Ortwinio presbytero pœnam tantisper differat.

G. Venerando archipresbytero W. Phyhtwangensis Ecclesiæ provisor indignus salutem in Christo.

Ortwinum presbyterum vestro discipulatu subjectum audivimus in vos esse culpabilem. Et non modicum doluimus, quia videlicet nec nos habet placatum, si vos habet offensum. Sed quia synodali censure convictus est reus exstitisse, petimus pietatem vestram, ut modum pœnitentiæ, sibi merito inge-

rendæ differre velitis ob causam nostræ humillimæ petitionis, usque dum nos facietenus colloquentes videamus. Non ideo hoc autem deprecamur, ut eum vestro servitio excusemus, dum nos cum omnibus nostris devota servitia impendamus: sed multa etiam alia penes vos, si dignamini, habemus tractanda. Valete.

X.

AD E. COMITEM.

Hunc salinæ cujusdam nuper sibi donatæ, totiusque monasterii S. Salvatoris Phyhtwangensis defensorem esse cupit.

E. Functione comitali famosoque virtutum cultu alterutrius generositatis gloriosum stemma nobilitanti W. custos constitutus in loco, Phyhtwangi nominato, cum agmine fraterno devotum salutamen in Christo.

Fructuosis dispensationibus multorum fidelium possessiones ad sancta loca traditas, omnium bonorum gaudet conscientia, qui hæreditate terrena comparari posse non dubitant superna. Amore hujus beatæ spei, ut audivimus a narrantibus, ducti parentes vestri partem fontis, vivida scaturigine salem scaturientis, tradiderunt monasterio Salvatoris nostri, quod optime vos nosse novimus, quid datum sit, et qua lege serviendum sit ad hoc concessis mancipiis. Quare ratum fore consiliati sumus concordie concessionem nostræ advocati talia commendare vestre defensionem, qualia sunt attributa monasterio antecessorum vestrorum beneficio. Alieni namque superducti sua luera, non justam æmulationem sectari referuntur. Quia in omnibus negotiis, ad nos pertinentibus, vestrum suffragium, si dignamini, habere desideramus, hunc fratrem mittimus pietati vestre, quem easdem res feceramus procurare, ut semper reclamationem per eum habeamus, secundum quod scitis ejusdem familiæ legem statutam, ne eos aliquis injusto premet servitio, vel ab eis negligatur colligi et reddi census; domui Dei inquirendus et reddendus. Quamquam enim quidam quibus humanæ caducæque res nimium adhærent, hujusmodi data patrimonia, sibi penitus sublata pœniteant, tamen non erit extincta piis posteris clara et insignis remuneratio ejusdem hæreditatis, si eos eadem priorum comitatur devotio in excolendo Deique servitio devote mancipando, ut hoc, quod natura debuit homo, anima possideat in futuro præmio hæreditario. Valete.

XI.

AD LUITOLDUM EPISCOPUM AUGUSTANUM.

De injuriis sibi a Rihhardi filio irrogatis.

L. Præsulatus officio cœlica præsulante gratia insignito, frater W. præordinatus Phyhtwangensi monasterio, quidquid servus devotissimi oraminis vel famulamini Domino perpetualiter hæreditario.

Detorsa totius murmurationis occasione corde tenus frequenter revolvimus flebilis lamenta, quibus Hebrææ catervæ nimium dolere, Moysen et Aaron

se fetere fecisse coram Pharaone et Ægyptiis, dum A quotidiè et ipsi durioribus diversarum sarcinarum premitur opprobriis. Cruentis vulneribus sauciati querimoniam feceramus de multimodis injuriis a filio Rihhardi nobis sæpe sæpius arroganter irrogatis, nec ullam emendationem penitus sentiebamus; sed propter hoc, quod vobis causati sumus, odibiles existimus omnibus incolis illius regionis. Nullus enim amat, nullus veneratur; quia nullus timet supratonsus, nec circumtonsus, nec Deum nec hominem. Cuncti nos inimicabiliter insequuntur, et maxime ille prædictus, qui, postquam a vobis domum reversi sumus, majore temeritate inflatus, quia civicum adjutorium non invenerat, congregaverat Suevigenas, quos poterat, et prata nostra cum eorum equis ex maxima parte depastus est; illam B aquam, præter quam nullam habemus aliam, quam ei sæpe interdiximus, expiscari furtive et publice non cessat. De his omnibus nullum habemus defensorem! quia vobis variarum rerum negotia jugiter allabuntur, nosterque advocatus undique ab hostium insidiis detentus dilaceratur; et ideo a neutro defensi hinc inde miserabiliter a tali quassamur homullo (*ita cod.*) tamen a Capite Regio defendi absque dubitatione speramus. Valet.

XII.

AD EUMDEM.

Extremam annonæ penuriam ejus beneficentia sublevandam sperat.

Antistiti L. [*cod. J., sed, ut videtur, mendose,* tutori Dei Ecclesiæ catholico pastori, W. humilis C homullus, devota munia sedulorum precaminum in Christo.

Solita sedulitate loquacitatis ineptæ nimie insistimus grandi petitioni, valdeque grandia petimus, quia vos grandia largiri usque modo sentiebamus. Sericis tunicis, quas usque nunc ob eleemosynam vestri sufficienter habebamus, modo non habemus, nisi singuli fratres singulas, ipsasque vetustate pene consumptas. Nulla enim semina vestro jure nobis concessa lanificium operatur; quia ut incolæ regionis decertant, nullo modo tali lege infringuntur. De

inopia frumenti nuper vobis incassum demandaveramus, quia priori anno terræ infertilitas, aeris inæqualitas, ut etiam horno videmus evenire, fruges ditiorum locorum, quæ in alimoniam habemus, hiemis asperitas, pruinaeque mordacitas utrinque plus quam LX jugera decoxit. Quid illi familiolæ faciendum sit, nescimus, quæ hinc inde vagula per varia dissipatur loca, non habens debiti victus sufficientiam necessaria.

Istis cæterisque prætermisissis de domesticis compatiendo tractamus, qui nos quotidiè conclamantes perturbant, victum vestitumque hyperbolice exponents, sartores videlicet Ecclesiæ cæterorumque ædificiorum instauratores. Duo etiam coci, unus ligna, alter colligens olera; duo pistores, bubuleus atque subulcus, caprarius, custos equorum, sutores, lautores, brazatores [braxatores], qui nunc quotidiè vacant. Nullum enim hospitem possumus suscipere aut potu reficere: quia non dederunt nobis brazam, quibus jusseratis. Pauperibus namque vos in eleemosynam suscepimus, et his, qui hinc inde confluunt, non audemus denegare solatia. Fratribus omni Sab- bato pro charitate miscendum post Mandatum, aliisque summis festis utendum, non modicum vini empturi sumus cum illa pecunia quam utrique nostri dominorum largiti sunt. Cætera plurimaque id genus, quæ desunt, speramus emendari a patre monasterii, quem vos esse profiteamur. Valet.

XIII.

IDEM, UT VIDETUR, AD G. ET E.

Petit frequentiores litteras et sui amorem.

Dilectissimo patri G. dignæque matri E. senior W. fraterque junior ævo, salutem in Domino.

Quod longo tempore privati sumus vestro colloquio, sæpius tristamur mœrere non modico. Nimum tamen confisi vestræ pietati nihil aliud petamus nisi plenitudinem charitatis et compatiendi, quam semper in vobis habebamus. Nihil aliud servitii habemus præ manibus. Hoc scitote sine dubio, quod jugiter supplicamus coram summo Deo pro vestra beatitudine hic et in cælo. Valet.

ANNO DOMINI DCCCCLXXX.

HELPERICUS

MONACHUS S. GALLI.

NOTITIA HISTORICA IN HELPERICUM.

(Apud. Fabric. Biblioth. med. et inf. Lat.)

Helpricus, Elpricus, Hulpricus, Helpericus, Hel- D nachus S. Galli, ordinis S. Benedicti, circa annu-
phericus, Chilpericus, Hiiphericus, Hilpericus, mo- 980 scripsit librum *De computo ecclesiastico*, quem